

КРЕАТИВНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІОГРАМИ ВЧИТЕЛЯ ЯК СУБ'ЄКТА ВИХОВАННЯ (ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ)

У статті йдеться про креативні основи професіограми вчителя як суб'єкта виховання в історичному аспекті, сутність та зміст творчого підходу в підготовці вчителя до виховної роботи. На підставі опрацювання архівних матеріалів, публікацій у тогочасній пресі, посібників та монографій учених-педагогів проаналізовано головні пріоритети професіограми вчителя як суб'єкта виховання. Відображено залежність формування професіограми вчителя від соціального замовлення. Визначено перелік педагогічних здібностей, що становлять собою синтез багатьох якостей розуму, почуттів й волі особистості.

Ключові слова. Професіограма вчителя, виховання, національна школа, підготовка вчителя, виховна робота.

Про важливість виховної діяльності і підготовки до неї вчителя йдеться у низці державних освітніх документів (Конституція України, Національна доктрина розвитку освіти, закони України "Про освіту", "Про дошкільну освіту", "Про загальну середню освіту", "Про професійно-технічну освіту", "Про позашкільну освіту", "Про вищу освіту", Державна програма "Вчитель" та інші), які є підґрунтям для формування стратегії і тактики діяльності педагога у виховній сфері та визначенні креативних аспектів діяльності вчителя як суб'єкта виховання. Найважливіший документ у цьому контексті – Національна доктрина розвитку освіти. У розділі "Мета і пріоритетні напрями розвитку освіти" зазначається: "...мета державної політики щодо розвитку освіти полягає у створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати і примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід'ємну складову європейської та світової спільноти" [13].

У дослідженні обґрунтовується історичний аспект підготовки вчителя до виховної роботи, позаяк на різних етапах розвитку суспільства вона мала свої особливості, опиралася на ті чи інші змістові аспекти, у різний час у ній було певне раціональне зерно, яке можна успішно використати у процесі побудови сучасної української системи освіти.

Метою статті є розкриття креативних основ професіограми вчителя як суб'єкта виховання в історичному аспекті.

Окремі аспекти цієї проблеми не є новими для української педагогіки. У різний час їх досліджували такі вітчизняні науковці: І. Бех, Г. Васянович, О. Вишневський, С. Гончаренко, І. Зязюн, О. Мороз, С. Сисоєва та ін. Праці цих учених-педагогів містять аналіз суспільної ролі вчителя, історичні аспекти функціонування системи освіти, окремі аспекти фахової підготовки вчителів тощо.

Наукові дослідження свідчать про те, що професійне становлення педагога вимагає тривалої професійної підготовки й обов'язкового удосконалення. Оскільки професія педагога за спрямуванням і характером має соціальний тип й орієнтована на спілкування з суб'єктом, що розвивається (учнем), то й вимоги до неї особливі. Вони передбачають, окрім соціальної відповідальності, уміння будувати процеси спілкування та взаємодії, активності. А для цього педагогу необхідні такі здібності, як креативність, нестандартність мислення і діяльності, оригінальність тощо.

Останні компоненти педагогічної діяльності складають креативні основи фаховості. Творчість, на думку академіка С. Гончаренка, це – "продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення. Розвиток

творчого потенціалу діяльності є важливою умовою культурного прогресу суспільства й виховання людини. Тому на всіх щаблях школи (початкової, середньої, вищої) слід звертати особливу увагу на формування в учнів різноманітних, глибоких і міцних систем знань, на максимальну стимуляцію самостійної діяльності учнів, на розвиток стійких творчих інтересів, цілеспрямованості творчих пошуків, наполегливості під час виконання творчих завдань" [6, 326].

Креативні засади підготовки майбутнього вчителя стають актуальними у ті періоди розвитку педагогіки, коли вона робить акценти на демократичне підґрунтя. Тоді всі учасники процесу виховання, у тому числі й учитель, набувають статусу суб'єктності, а творчість стає обов'язковим елементом їхньої діяльності. Творчість, зазначає Л. Оршанський, – це "складне комплексне явище, детерміноване соціально-психологічними передумовами, що виступає у вигляді розвивальної взаємодії суб'єкта й об'єкта та спрямоване на вирішення діалектичної суперечності відповідно до поставленої мети. Для творчості необхідні об'єктивні (соціальні і матеріальні) і суб'єктивні (знання, уміння, творчі здібності) умови, вона може мати об'єктивну і суб'єктивну новизну" [14, 134].

Метою сучасної освітньо-виховної системи є підготовка творчих особистостей серед підростаючого покоління. Особлива роль в реалізації цієї мети відводиться учителям-предметникам та класним керівникам. Вони повинні володіти методами науково-педагогічних досліджень, вміти проектувати особистість учня та мати таку якість, як педагогічна творчість. "Педагогічна творчість – оригінальний і високоефективний підхід учителя до навчально-виховних завдань, збагачення теорії і практики виховання й навчання. Досягнення творчого результату забезпечується систематичними цілеспрямованими спостереженнями, застосуванням педагогічного експерименту, критичним використанням передового педагогічного досвіду. Педагогічна творчість стосується різних аспектів діяльності вчителя – проведення навчальних занять, роботи над організацією колективу учнів відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей, проектування особистості учня, вироблення стратегії і тактики педагогічної діяльності з метою оптимального виконання завдань всебічного розвитку особистості [6, 326].

Учителеві притаманна особливість постійно творити себе і свого вихованця: "У педагогічному навчальному закладі майбутній учитель повинен здобути певні навички навчатися самостійно, чим буде займатися все подальше життя – засвоювати передовий педагогічний досвід, опрацьовувати педагогічну періодику, матеріали фахових і методичних нарад, конференцій, відвідувати уроки інших вчителів, час від часу повертаючися і до класичних праць з педагогіки. Бо вчитель постійно творить – і себе, і учнів" [5, 28].

Педагогічна творчість – обов'язковий і необхідний компонент педагогічної діяльності, який характеризується вченими як "вироблення і втілення педагогом в мінливі умови навчально-виховного процесу оригінальних і високоефективних підходів і методів, які визначають теорію і практику виховання і навчання. До ознак педагогічної творчості ми відносимо: наявність глибоких і всебічних знань та їх критична переробка й усвідомлення; вміння перевести теоретичні і методичні положення в педагогічні дії; здатність до самовдосконалення і самоосвіти; розробка нових методик, форм, прийомів і засобів та їх оригінальне поєднання; діалектичність, варіативність, мінливість системи діяльності; ефективне застосування наявного досвіду в нових умовах, здатність до рефлексивної оцінки власної діяльності та її результатів; формування індивідуального стилю професійної діяльності на основі поєднання та вироблення еталонних й індивідуально неповторних рис особистості педагога; здатність до імпровізації, яка заснована на знаннях та інтуїції; вміння бачити "множинність варіантів"" [10, 45 – 46].

Підготовку майбутнього вчителя до педагогічної творчості, зокрема у виховній роботі, С. Сисоева трактує як об'єктивний творчий процес, що ґрунтується на певних закономірностях: зумовленості потребами соціально-економічного і культурного розвитку суспільства, стратегічними завданнями реформування освіти в Україні; органічним входженням до системи загальнопедагогічної підготовки вчителя; відповідності змісту і

форм підготовки сучасному рівню розвитку психолого-педагогічної науки і педагогічної практики; зумовленістю специфіки та закономірностей творчого процесу і процесу формування творчої особистості; залежністю від особистісних якостей учителя, рівня його творчої педагогічної діяльності [16, 33].

Педагогічна творчість розглядається широко і багатоаспектно, найбільше вона розгортається, на думку вчених, у рамках діяльнісного підходу, який, своєю чергою, є складовою системного: "Разом з тим, діяльнісний підхід застосовується, коли його розглядають як частковий випадок системного підходу, в основу якого покладається не лише дія (діяльність), скільки взаємодія; об'єднання когнітивного й особистісного (операційного і мотиваційного, інтелектуального й особистісного тощо) аспектів психології творчості; використання поняття та інтенсивний розвиток дослідження рефлексії; дослідження творчості не тільки як діяльності щодо створення; стверджується, що творчість не обов'язково є творенням, вона може бути рекомбінацією відомих елементів, може бути і руйнування; розуміння творчості як розвивальної взаємодії її суб'єкта й об'єкта, спрямованої на розв'язання діалектичної суперечності. Для творчості необхідні об'єктивні (соціальні і матеріальні) і суб'єктивні (знання, уміння, розвинені творчі можливості суб'єкта) умови" [10, 52]

Такій позиції вчених суголосні педагогічні ідеї С. Сисоевої, яка переконливо доводить, що і діяльність, і творчість є необхідними складовими професіограми вчителя як суб'єкта виховання: "Своє бачення взаємозв'язку категорій творчості і діяльності ми виражаємо у наступних тезах: по-перше, діяльність є основою творчості, сутність людини-творця виражається в діяльності, але повністю не виявляється у неї... По-друге, і творчість і діяльність спрямовані на перетворення оточуючого світу і самої людини як діючого суб'єкту..." [16, 11]. Такі аргументи вчених лише підкреслюють необхідність урахування креативних основ професіограми вчителя як суб'єкта виховання загалом, тому в процесі підготовки майбутнього вчителя до виховної роботи слід враховувати цілісність і системність навчально-виховного процесу майбутнього педагога в педагогічному навчальному закладі.

Таким чином, креативні основи професіограми вчителя як суб'єкта виховання складають єдине ціле, що дає можливість повноцінно реалізувати мету і завдання педагогічної діяльності. Цій проблемі присвячені дослідження педагогів-теоретиків та практиків досліджуваного періоду. Нижче ми зупинимося на аналізі основних положень цього питання з урахуванням специфіки історичного періоду та соціального замовлення, яке детермінувало ту чи іншу систему цінностей.

Важливість учительської професії визначається потребами суспільства та розвитком особистості учня. Тому відомі прогресивні діячі освіти та культури завжди акцентували увагу на питаннях становлення учителя як одного з головних суб'єктів навчально-виховного процесу, незалежно від того, які ідеологічні та суспільні нашарування у той чи інший історичний період несли освіта.

Креативні основи професіограми вчителя як суб'єкта виховання були предметом дослідження у різні періоди становлення української системи підготовки майбутнього вчителя до виховної роботи. На цих позиціях наголошував, зокрема, М. Грушевський, доводячи, що саме вчителю буде належати основна місія у формуванні майбутніх поколінь у незалежній Україні.

Відродження української школи та освіти на початку ХХ ст. визначило та окреслило нові вимоги перед учителем як одним із основних суб'єктів навчально-виховного процесу. Слід наголосити на тому, що саме вчитель є суб'єктом, оскільки початок ХХ ст. був означений демократичними, гуманними перетвореннями у справі школи та освіти, вектор на демократизацію спричинив вагомі зміни в освітній справі, зокрема у виховній роботі зі школярами. Обирається курс на самовідповідальність, самостійність, діяльнісний характер навчально-виховного процесу, активність суб'єктів педагогічної взаємодії тощо. Усе це, безперечно, ставило і нові вимоги до підготовки учителя, формування його особистісних рис.

Свою переконливу позицію щодо важливості учительської професії та необхідності урахування креативних основ у його підготовці висловили С. Русова, Я. Чепіга, Я. Мамонтов, О. Музиченко, А. Волошин, Б. Заклинський, І. Ющишин [2; 3; 12].

Принагідно зазначаємо, що такий старт педагогічної науки на початку ХХ ст. мав би ознаменувати її успішний розвиток протягом усього століття, але педагоги ніби відчували хибу у наступній педагогіці. Надмірне втручання ідеології, релігії, партії та інших об'єктивних чи суб'єктивних чинників не дали їй можливості досягнути високих успіхів на теренах України.

Вивчаючи первинне і вторинне у процесі становлення особистості, педагоги вказують, що не можна однозначно визначити певну шкалу пріоритетів, оскільки на різних етапах розвитку різних дітей, обставин їхнього життя та суспільних умов різні засоби або факти людського життя мають різне місце й значення: "Абсолютно вище не завжди буває вищим у вихованні, оскільки у вихованні вище часто залежить від нижчого, духовний розвиток від фізичного, то абсолютні чесноти деколи перетворюються на зворотний стан: здоров'я, наприклад, ставиться вище від інших виховних цілей, особливо в період немовляти та дитинства" [7, 284].

Проблема креативних засад професіограми вчителя як суб'єкта виховання була наріжним каменем підготовки майбутнього вчителя до виховної роботи у визначені нами історичні періоди. У перший період – (кінець ХІХ ст. – 1917 р.) були спродуковані педагогічні ідеї, спрямовані на гуманізацію та демократизацію виховання, ціннісною основою виховного процесу стають християнські цінності; другий період – 1917 – 1922 рр. – час, коли були визначені принципи підготовки майбутнього учителя до виховної роботи, що орієнтувалися на природовідповідність, творчість і самостійність, національний характер освіти тощо; третій період – (1923 – 1930 рр.) – початок побудови нової держави – СРСР. Початок цього етапу характеризується серйозними пошуками та розробками українських педагогів, зокрема були створені наукові школи та науково-дослідні інституції, які виробили передові наукові ідеї у царині виховання та визначили механізми підготовки майбутнього вчителя до виховної діяльності на засадах науковості, діяльності, творчості. До учителя ставилися серйозні вимоги з боку педагогічної науки, суспільства і батьків: вважалося, що він повинен бути педагогом-спеціалістом, народним просвітителем за покликанням, представником культурного прогресу народу. Науковці вказують, що піднесення і ушляхетнення народу суттєво залежить від піднесення й ушляхетнення стану вчителів. Аксиологічний та креативний компоненти професіограми вчителя на початку ХХ ст. були найважливішими саме тому, що соціальне замовлення змінилося у бік свободи, діяльності, відповідальності, моралі.

На початку 30-х рр. ХХ ст. також особливо важливе значення відводилося ролі вчителя в усьому педагогічному процесі, проте ідеологія стає найвищою цінністю суспільства; не була винятком підготовка майбутнього вчителя до виховної роботи. Акцентувалася увага на його якостях, здібностях, уміннях й особливостях підготовки. Пріоритетною була роль вчителя у педагогічному процесі, і така позиція відстоювалася чи не в усіх наукових працях, публіцистичних статтях, інших популярних виданнях, які публікувалися у цей період на теренах Радянського Союзу.

Сьогодні ми стверджуємо, що з'явилися чимало відомих вчених педагогів, які стоять саме на тих позиціях, які нещадно критикувалися у досліджуваний період. Йдеться про роль вчителя як консультанта, помічника, партнера учня, про дитиноцентризм. Проблеми партії та її ідеології, держави та її часто хибних позицій відходять у педагогічному русі на другий план.

Акцент із загальнолюдських та громадянських цінностей у підготовці майбутнього вчителя до виховної роботи змістився на ідеологію та позицію її вождів. У період 30-х рр. ХХ ст. школа не утаємничувала класових цілей виховання, оскільки її ідеологи вважали, що комуністичне виховання – це мета більшості, усіх трудящих, яка може бути досягнута тільки під керівництвом пролетаріату та його партії [15, 390]. З цього часу бере відлік наступний

період у підготовці майбутніх вчителів до виховної роботи, з часовими рамками 1930 – 1958 рр., коли концепція комуністичного виховання підростаючого покоління і підготовка дітей та молоді до активної участі у соціалістичному будівництві стає альфою і омегою підготовки майбутнього вчителя до виховної роботи не лише у школі, а й у всіх позашкільних організаціях і об'єднаннях. П'ятий період – (1958 – 1991 рр.) був зумовлений "хрущовською відлигою", яка викликала до життя нову хвилю демократизації суспільного життя, проте у вихованні та процесі підготовки майбутнього вчителя до виховної роботи ідеологія все ж не поступилася панівними позиціями.

Відкидаючи будь-які теорії загальнокультурної ролі вчителя, за якими вбачалися буржуазні цілі виховання, радянська школа виявляла до вчителів передовсім вимогу партійності, тобто безмежної відданості справі робітничого класу і комуністичної партії, неодмінного втілення у життя лінії партії та боротьби з будь-якими ідеологічними збоченнями.

Водночас ставилася ціла низка вимог до конкретних особистісних якостей вчителя. Вчені вказували, що особисті якості і особиста поведінка вчителя мають важливе значення, оскільки учні повинні брати з нього приклад, його робота завжди перебуває на виду у вихованців, а діяльність є особливо тонкою і складною, а тому у процесі виховання дрібниці й деталі мають іноді особливо важливе значення.

Вище йшлося про те, що кожна історична епоха ставила перед учителем нове соціальне замовлення, яке стосувалося не лише змісту освіти, сутності та завдань навчально-виховного процесу, але й особистості учителя зокрема. Професіограма учителя завжди мала відбиток панівної у суспільної ідеології. Та це не стосувалося справжніх фахівців своєї справи, які чітко розуміли вічність та універсальність моральних істин, які повинні лежати в основі виховання підростаючого покоління.

Спроби сформувати нову модель підготовки майбутнього вчителя до виховної роботи та відповідно сформулювати креативні основи професіограми вчителя як суб'єкта виховання з'явилися у другій половині 80-х рр., коли визначилося нове суспільне замовлення, зародилося прагнення широких кіл громадськості побороти авторитарний уклад життя. На тренях України розпочався потужний новаторський рух педагогів щодо пошуку нових концепцій виховання, які б орієнтувалися на особистість школяра, гуманізм, демократизм, творчість, самореалізацію, відхід від колективного і прийняття індивідуального шляху виховання окремої дитини тощо.

Учені активно працюють над процесом створення нової, демократично- та дитиноцентрично орієнтованої професіограми вчителя. Педагогічна наука збагатилася дослідженнями, у яких чітко визначалися компоненти професіограми педагога. У цьому ключі К. Левітан формує ієрархію професійно значущих якостей педагога, які безпосередньо чи опосередковано стосуються підготовки майбутнього вчителя до виховної роботи: 1) високий рівень володіння предметом; 2) уміння передавати знання та навички учням; 3) вимогливість; 4) уміння зацікавити школярів вивченням свого предмету; 5) загальна ерудиція; 6) доброзичливість; 7) педагогічний такт; 8) уміння організувати цікавий урок; 9) любов до професії; 10) терпіння [9, 57].

Проблема формування креативних основ професіограми вчителя у процесі його підготовки до виховної роботи була активно розвинена українськими педагогами на зламі ХХ та ХХІ ст.ст. Учені-педагоги доводять, що основними блоками структури підготовки педагога до реалізації виховних завдань на ґрунті творчості, діяльності, активності та свободи повинні бути:

1. Педагогічна творчість вчителя, її сутність та специфіка.
2. Педагогічна технологія формування творчої особистості учня у навчально-виховному процесі.
3. Педагогічна техніка в творчій діяльності вчителя.
4. Професійно-педагогічне самоудосконалення як необхідна умова педагогічної творчості вчителя [16, 37].

Таким чином, креативні основи професіограми вчителя як суб'єкта виховання визначають один з головних напрямів підготовки майбутнього вчителя до виховної роботи. Підготовка майбутнього вчителя до виховної роботи у такому науково-прикладному ключі, беззаперечно, дасть позитивні результати для держави, вчителя-вихователя і, найважливіше, для кожної окремої дитини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бех І. Д. Готовність педагога до інноваційної виховної діяльності // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти : педагогічна майстерність, творчість, технології : Зб. наук. праць / За ред. Н. Г. Ничкало. – Харків : НТУ "ХПІ", 2007. – С. 41 – 50.
2. Богданко [Заклинський Б.]. Коли матимемо кращих учителів? / Богданко // Діло. – 1911. – № 163.
3. Богданський [Заклинський Б.]. Боронім виділову школу / Богданко // Діло. – 1914. – № 82.
4. Васянович Г. П. Вибрані твори : В 5-ти т. – Т. 5 : Збірник наукових праць / Г. П. Васянович. – Львів : Сполом, 2010. – 460 с.
5. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : [посібник для студентів вищих навчальних закладів. Видання друге, доопрацьоване і доповнене] / О. Вишневський. – Дрогобич : Коло, 2006. – 608 с.
6. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
7. Диттес Ф. Очеркъ практической педагогикки. Руководство для педагогических курсовъ и учительских семи нарий / Ф. Диттес. – С.-Петербург, 1875. – 315 с.
8. Зязюн І. А. Педагогіка добра : ідеали і реалії / І. А. Зязюн. – К. : МАУП, 2000. – 312 с.
9. Левитан К. М. Личность педагога : становление и развитие / К. М. Левитан. – Саратов : Изд-во Саратов.ун-та, 1990. – 168 с.
10. Методологія наукової діяльності : Навчальний посібник / Д. В. Чернілевський, О. М. Гандзюк, В. І. Захарченко, І. М. Козловська, К. О. Кольченко, Г. Ф. Нікуліна, В. О. Подоляк / За редакцією професора Д. В. Чернілевського. – К. : В-во Університету "Україна", 2008. – 478 с.
11. Мороз О. Г. Підготовка майбутнього вчителя : зміст та організація. Навчальний посібник / О. Г. Мороз, В. О. Сластьонін, Н. І. Філіпенко. – К., 1997. – 168 с.
12. Музыченко А. Монизм и школа / А. Музыченко. – СПб., 1908. – 30 с.
13. Національна доктрина розвитку освіти. Затверджена Указом Президента від 17 квітня 2002 року № 347 / 2002. – Педагогіка і психологія професійної освіти // Науково-методичний журнал. – 2002. – № 2. – С. 9 – 22.
14. Оршанський Л. В. Художньо-трудова підготовка майбутніх учителів трудового навчання : монографія / Л. В. Оршанський. – Дрогобич : Швидкодрук, 2008. – 278 с.
15. Педагогика. Учебник для высших педагогических учебных заведений. – Москва : Государственное учебно-педагогическое издательство, 1934. – 420 с.
16. Сисоєва С. О. Педагогічна творчість : Монографія / С. О. Сисоєва – Х. – К. : Книжкове видавн. "Каравела", 1998. – 150 с.

Пантюк Н.П.

КРЕАТИВНЫЕ ОСНОВЫ ПРОФЕССИОГРАММЫ УЧИТЕЛЯ КАК СУБЪЕКТА ВОСПИТАНИЯ (ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)

В статье анализируются креативные основы профессиограммы учителя как субъекта воспитания в историческом аспекте, сущность и содержание творческого подхода в подготовке учителя к воспитательной работе. На основании обработки архивных материалов, публикаций в прессе, пособий и монографий ученых-педагогов проанализированы главные приоритеты профессиограммы учителя как субъекта воспитания. Отражена зависимость формирования профессиограммы учителя от социального заказа. Определен перечень педагогических способностей, представляющих собой синтез многих качеств ума, чувств и воли личности.

Ключевые слова: профессиограмма учителя, воспитание, национальная школа, подготовка учителя, воспитательная работа.

CREATIVE FUNDAMENTALS OF THE TEACHER'S JOB DESCRIPTION AS THE SUBJECT OF EDUCATION (HISTORICAL ASPECT)

The article deals with the creative basis of the teacher's job description as the subject of education in historical aspect, the essence and content of the creative approach in preparation of teachers to educational work. On the basis of handling archival materials, publications in the press of that time, manuals and monographs of scholars and pedagogues we analyzed the main priorities of the teacher's job description as the subject of education. The work reflects the dependence of the formation of teacher's job description from the social order. The list of pedagogical abilities, representing a synthesis of many qualities of personality's mind, feelings and will is determined.

Key words: teacher's job description, upbringing, national school, teacher's preparation, educational work.

УДК 37.036 (447.54)

Алтухов В.А.

***ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ТА СІМ'Ї
В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ НА ПРИКЛАДІ
ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.СТ.)***

У статті розглянуто образотворче мистецтво як один з напрямів взаємодії закладів дошкільного виховання з сім'єю в естетичному вихованні дітей; виокремлено форми і методи впливу на дітей образотворчого мистецтва з метою розвитку їх емоційної сфери, виховання естетичного смаку як в умовах дошкільного закладу, так і в родинному колі; розкрито шляхи педагогізації батьків з питань естетичного виховання дітей засобами образотворчого мистецтва.

Ключові слова: образотворче мистецтво, естетичне виховання, дитина, дошкільний заклад, взаємодія сім'ї та дошкільних закладів у вихованні дітей.

На сучасному етапі розвитку української державності модернізація національної системи освіти спрямована на розкриття творчого потенціалу особистості, підвищення рівня її загальної та духовної культури. Чільне місце серед чинників виховання духовної культури особистості займає рівень її естетичного розвитку. Суттєва роль у реалізації цього завдання покладається на сім'ю, оскільки базові структури повноцінного розвитку особистості закладаються вже в ранньому дитинстві, яке є найбільш сензитивним періодом для впливу на емоційно-естетичну сферу дитини. Разом з тим, здійснення цього завдання у повному обсязі практично не можливе без педагогізації батьків виховними закладами різного профілю. Так, одним з перших таких закладів з яким будуть співпрацювати батьки з питань естетичного виховання дитини, є заклад дошкільного виховання.

Як наголошував Сухомлинський В. О., при недоліках сімейного виховання функції школи завжди будуть зводитись до перевиховання. Найбільш важливим у цій площині відомий педагог уважав організацію в умовах родини емоційного життя дітей через використання різних засобів мистецтва: музичного, хореографічного, театрального, декоративно-прикладного, зокрема образотворчого.

Ці питання у контексті загальних проблем сімейного виховання досліджували Е. В. Белкіна[2], В. В. Ворожбіт[4], В. К. Котирло[6] та інші. В історико-педагогічному аспекті означену проблему опосередковано висвітлювали В. М. Білик[1], А. Г. Відченко[3], А. В. Говорун[5] та інші.

Поза увагою дослідників залишилися важливі архівні та історичні матеріали, в яких розкрито взаємозв'язок закладів дошкільного виховання з батьками у питанні естетичного виховання дітей в межах сім'ї на прикладі образотворчого мистецтва.